Necip Fazıl Kısakürek – Dbrahim Ethem

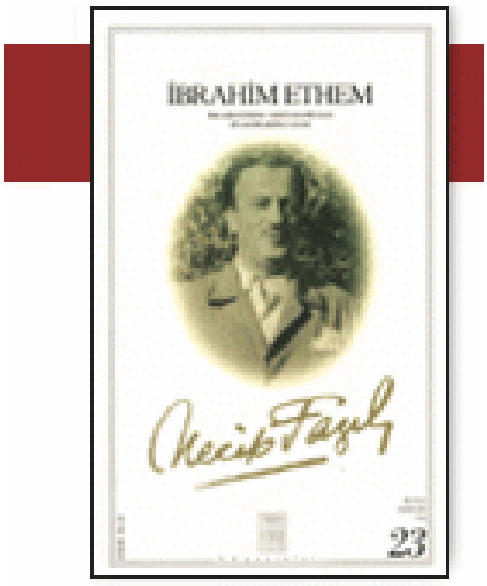

BDRDNCD PERDE

(Siyah ve mücerred fon... Sol dip köşeden sağ ön köşeye doğru, haşmetli taht... Tahtın sağında bir gong... Büyüklü, küçüklü, şamdanlar... Siyah fonun üs- tünde ve orta yerde, altun yaldızla işlenmiş " Es-Sultan Dbn-üs - Sultan Dbrahim bin Edhem " yazılı tuğra...)

(Tahtında, sol ayağını sağ dizinin altına almış ve yarı bağdaş kurmuş biçimde, hafif ve gayet za- rif siyah sakallz genç Sultan Dbrahim Ethem... Elin- de incecik bir hezaren değneği... önünde, yere, diz- leri üzerine çökmüş, birinci ve ikinci dervişler... Mumlar yanıyor.)

DBRAHDM ETHEM - Neymiş şu dervişlik de- diğiniz? (Elindeki değneği birinci dervişe uzatır)

Anlat bakalam!

BDRDNCD DERVDŞ - Anlatılır şey değil, Sul- tanım!

DBRAHDM ETHEM - Bu kadar anlatılır, an- şılır şey dururken, bula bula bu anlatılmaz, anla- şılmazı mı buldunuz? (Değneği ikinci dervişe uza- tır) Sen söyle!

DKDNCD DERVDŞ - Ben de söyleyemem! Bu iş lâfa sığmaz!

DBRAHDM ETHEM - Ya: ! ! (Birinci Dervişe) Lâfa sığmayan şeyi yine sen çalış sığdırmaya!

BDRDNCD DERVDŞ - Bizim işimiz Allah'ı zik- retmek, anmak...

DBRAHDM ETHEM - Herkesin işi o değil mi?

BDRDNCD DERVDŞ - Dıştan öyle ama içten başka türlü... zikr, dudakla anmak değil, gönülle anmaktır. Zikri kalbe indirmek lâzım...

DBRAHDM ETHEM - Dudak, kalbde olanan gayrini mi söylermiş?

BDRDNCD DERVDŞ - Hep öyle söyler! Kalb, dudağa hep yalanını söyletir.

DBRAHDM ETHEM - (Düşünceli) Demek hep yalanını söyletir?

BDRDNCD DERVDŞ - Hep!..

DBRAHDM ETHEM - Sen şimdi doğruyu mu söylüyorsun?

BDRDNCD DERVDŞ - Tam doğruyu, söylüyo- rum?

DBRAHDM ETHEM - Peki, zikir kalbe inince ne oluyor?

BDRDNCD DERVDŞ - Kalb temizleniyor, ay- dınlanıyor, onda dünya ilgisi diye bir şey kalmı- yor.

(Durak...)

DBRAHDM ETHEM - Sonra?..

BDRDNCD DERVDŞ - Allah'da fâni olmanın; Hak'da yok olmanın ufku açılıyor.

DBRAHDM ETHEM - Ya dünya hayatı?..

BDRDNCD DERVDŞ - Dşte asıl o hayatı silmek, yok etmek lâzım ya ! ..

DBRAHDM ETHEM - Dinimiz dünyaya âhire- tin tarlası, demiyor mu?.. Efendimiz «Hiç ölmeye- cek gibi dünya, hemen ölecek gibi âhiret» buyur- muyor mu?.. Dünya diye bir vazifemiz yok mu?..

(Birinci Derviş cevap vermez. Uzun durak...) (Dbrahim Ethem dalgın.. Değneğini ikinci der- vişe çevirir.)

DBRAHDM ETHEM - Sen söyle görelim .

DKDNCD DERVDŞ - Bu emir, ibadetin dış yü- zünde kalanlara mahsus... Kalabalaklara göre... Dç yüze girenler için dünya diye bir şey kalmaz.

DBRAHDM ETHEM - Ya herkes iç yüze girer- se ne olur? Dünya bomboş mu kalır? Böyle mi ol- malı?..

BDRDNCD DERVDŞ - Sultanım! Yoldaşım iyi anlatamadı. Her şeyden önce, dış yüzde kalanlar dünyaya yeter. Dç yüze girerlerse dünyaya sevmez- ler...

DBRAHDM ETHEM - Nasıl?.. Kapı kapı el aça- rak mı, şunun bunun sırtından geçinerek mi? Der- vişlik bu olmasa gerek!..

BDRDNCD DERVDŞ - Biz kimseden bir şey is- temeyiz! Verirlerse alırız.

DBRAHDM ETHEM - Verirlerse alacağını belli eden, isteyen demektir.

DKDNCD DERVDŞ - Biz tevekkül ehliyiz...

DBRAHDM ETHEM - (Elindeki değnekle der- vişlerin üzerinde bir daire çizer) Siz, tevekkül ehli değil, teekkül ehlisiniz! Hazır yiyiciler... Hazret-i Ömer'in, bu söz... Cami köşelerinde pinekleyip te- vekkül satanlara verdiği cevap... Biliyor musunuz?

BDRDNCD DERVDŞ - Hayır!

DBRAHDM ETHEM - Bana öyle geliyor ki, siz, tevekkülü, işsiz güçsüz tedbirsiz davranışsız, köşe- lerde, bucaklarda pineklemek sananlardansınız!

BDRDNCD DERVDŞ - Hayır Sultanım!

DBRAHDM ETHEM - Hazret-i Ömer, camide

yan gelip " biz tevekkül ehliyiz " diyenlere anlat- mak istemişti ki, cemiyete çıkmak, topluluğa ka- tılmak, iş sahibi olmak lâzım...

BDRDNCD DERVDŞ - Bizim. iş sahibi olmaya mecalimiz yok!

DBRAHDM ETHEM - (Doğrulur) Öyleyse Al- lah'ı bulmaya da mecaliniz olamaz :

BDRiNCD DERVDŞ - Halimizi Allah bilir...

DBRAHDM ETHEM - Halinizi kul da görüyor ! Haliniz bence dervişlik haline uymaz! Dervişlik, dünya işini bırakmadan, belki onu yalnız gönül- den kazıyarak, silerek Allah'a yükselmek gibi ge- liyor bana... Yanlış mı?..

BDRDNCD DERVDŞ- Doğru, Sultanım!.. Biz de başka türlü anlamıyoruz...

DBRAHDM ETHEM -- Başka türlü anlamasa- nız, dünyayı bırakmak iddiası içinde dünya ehliyle uğraşır mısınız? Neydi o, sabah namazında camide yaptığınız?.. Dmam selâm verir vermez neydi o çığ- lığınız?..

BDRDNCD DERVDŞ - Halkın gafletine dayana- mayarak, " Böyle Müslümanlık olmaz " diye bağırdık.

DBRAHDM ETHEM - Ya benim için söyledik- leriniz?..

BDRDNCD DERVDŞ - Sultanımızı uyandırmak istedik.

DBRAHDM ETHEM - " Dşi gücü, sırmalı elbi- seler, altun tasmalı tazılar arasında, sülün ayaklı küheylanlar sırtında ava çıkmaktan ibaret bir Sul- tandan ne hayır beklenebilir? "... Böyle bağırmadı- nız mı?

BDRDNCD DERVDŞ - Öyle demek istemedik, Sultanım.

DBRAHDM ETHEM - Kadı da sizi yakalattı, isteğim üzerine saraya gönderdi. Camide ibadet eden Müslümanlara hoyrat hoyrat bağırmakla ne demek istiyordunuz?.. Onları benim üzerime saldırmaya, beni mi onlara çullanmaya davet edi- yordunuz?.. Bu mu dervişlik, bu mu dünyayı eh- line bırakmak?.. (Sert) söyleyin!

DKDNCD DERVDŞ - Söylemiştik Sultanım; Halkı gafletten kurtarmak istedik.

DBRAHDM ETHEM - Beni de beraber, değil mi?..

DKDNCD DERVDŞ - Estağfurullah...

DBRAHDM ETHEM - (Dervişleri uzun uzun süzer) Yoksa en büyük gaflet içinde olan, siz misi- niz?.. (Dalar, uzun durak...) Gaflet içindesiniz ama, bilmeden hakkı da dile getiriyorsunuz. Birgün av- da başıma geleni bilseydiniz, kimbilir şimdi ne ka- dar hak taslamaya kalkardınız! ..

BDRDNCD DERVDŞ - Bilmiyoruz Sultanım!..

DBRAHDM ETHEM - Bilmeyin, daha iyi!.. Bakın sizi saraya niçin çağırttığımı söyleyeyim! Av- da başıma gelen o hadiseden sonra, şu dervişlik me- selesi fena halde takıldı içime... Kadı " Garip halli iki derviş " diye haber gönderince, dayanamadım, sizi yakından görmek istedim. Gece vakti sizinle baş başa konuşayım dedim. Belki ötelerden üzeri- nizde bir ışık püskürtüsü vardır diye düşündüm. (Değneğini iki ucundan kavrar, yay gibi gerer ve bir ân, düşünceli, bekler) Ama yanılmışım; Cami- de söylediklerinizin bana ait tarafı, sizin fikriniz, görüşünüz değil:.. Söyleyene bakmıyorum, söyletene bakıyorum..

BDRDNCD DERVDŞ - Hep ona bak Sultanım.

DBRAHDM ETHEM - (Tane tane) Dervişlik, Efendimizin saadet devirlerinde var mıydı? (Sü- kût...)

(Uzun durak... Dervişler, çeneleri göğüslerin- de düşünceli...)

DBRAHDM ETHEM - Söylesenize!.. Baş soru, bu!.. Saadet devrinde, nur şelalesi zamanında bu iş. var mıydı, yok muydu? (Değneğini birinci dervişe çevirir) Söyle!

BDRDNCD DERVDŞ - Bir şey diyemiyeceğim:

DBRAHDM ETHEM - Dört büyük halife çığ- rında var mıydı, yok muydu? (Uzun durak... Sü- kût...)

DBRAHDM ETFIEM - Yine bir şey diyemiye- ceksiniz, öyle mi?..

BDRDNCD DERVDŞ - (Ürkek) Her halde tohu- mu vardı da ağacı meydana çıkmamıştı.

DBRAHDM ETHEM - Dervişlik işinde beni do- yurabilecek bir cevap veremediniz! Tasladığınız

dervişliği belki de hiç, bilmiyorsunuz! Belki de dış yüz, iç yüz derken, dervişliğin dış yüzünde birer ez- berci, birer taklitçisiniz siz!.. (Durak, düşünce...) Size bir sual sorayam...

(Durak... Karşılıklı bakışma...)

DBRAHDM ETI3EM - (Öfkeli) Hicretten yüz bu kadar yıl sonra size mi kaldı bu ağacı meydana çıkarmak?..

(Sükut... Uzun durak... Karşılıklı bakışma...)

DKDNCD DERVDŞ - Sultanım, ben söyleyeyim...

DBRAHDM ETHEM - Söyle!..

DKDNCD DERVDŞ - Saadet devrinde mûcize vardı.

DBRAHDM ETHEM - Şimdi?

DKDNCD DERVDŞ - Keramet var! O Resûl'ün mucizesine bağlı keramet.

DBRAHDM ETHEM - Bana bir keramet göste- rin öyleyse!..

(Sükût... Uzun durak...) (Dervişlerde sanki bir murakabe hali. ..)

DBRAHDM ETHEM - (Öne doğru eğilmiş, bir- den parlar) Kalpazanlar... Ağzınızla yakalandı- nız! Ya bana bir keramet gösterir, yahut gösterin- ceye kadar zindanda yatarsınız.

BDRDNCD DERVDŞ - Nasıl bir keramet istiyor- sunuz?

DBRAHDM ETHEM - Herhangi bir "olamazı"ı oldurun. (Ayaklarını indirir) Beni şu tahtın üze- rinde görüyor musunuz?

BDRDNCD DERVDŞ - Görüyoruz! DBRAHDM ETHEM - Meselâ beni şu tahtm üzerinde havaya kaldırın!

BDRDNCD DERVDŞ - Koca Sultan! Keramet zorla olmaz. Dstemekle gelmez, Rüzgâra benzer. Es demekle esmez. Onu estiren estirir. Allah isterse, seni, tahtınla havaya kaldırmak şöyle dursun..... (Birden susar)

DBRAHDM ETHEM - Yerin dibine bile indi- rirsiniz, değil mi?..

BDRDNCD DERVDŞ - Böyle bir şey demedik...

Ama ille keramet diye direniyorsan gösterelim... Bizim gibi iki hakîr dervişi huzuruna kabul etmen- den üstün keramet mi olur? Allaha yakınlık yolu- nu bizden öğrenmek istemenden daha açık keramet ve bizim hesabımıza keramet.

DBRAHDM ETHEM - Şimdi de lâf canbazlığı- na kalkıyorsunuz!

BDRDNCD DERVDŞ - Yâ Dbrahim Ethem! Bi- zim aklımız yetmeyebilir, dilimiz dönmeyebilir, bu işe aklı yetenler, dili dönenler de bulunabilir. Sen inan ki, büyük sır, büyük hikmet bizim yolumuz- da...

(Dbrahirrı Ethem bir sıçrayışta ayağa kalkar. Dervişler de doğrulur, kalkarlar.)

DBRAHDM ETHEM - Dnandıramadınız. Ümi- dim boşa çıktı. Allah'dan dilerim ki, bir gün, bu yolu tam gösterebilecek birini çıkarsın karşıma!

BDRDNCD DERVDŞ - Allah bir gün belki de seni çıkarır senin karşına....

DBRAHDM ETHEM - Beni ikiye mi böler?

BDRDNCD DERVDŞ - Kaça isterse ona böler. Her gün aynada ikiye bölünmüyor musun?

DBRAHDM ETHEM - (Birinci Dervişe) Sen arada bir hikmetli lâflar ediyorsun, ama dilediği- mi veremiyorsun!

BDRDNCD DERVDŞ - Haddime mi düşmüş be- nim... O verir. O!..

DBRAHDM ETHEM - Dstemekle mi verir?

BDRDNCD DERVDŞ - Dilerse istetir, öyle verir. Dilerse ne istetir ne bir şey; uykunun içinde bile- tepene tokmakla vurup seni kaldırır, verir.

(Dbrahim Ethem dervişlere dik dik bakar.) (Uzun durak... Birden şimşek gibi döner, tah- tın yanındaki gonga vurur. Ürpertili bir tunç se- si... Dbrahim Ethem Dervişlere döner.)

DBRAHDM ETHEM - Sizi alsınlar, serbest bı- raksınlar! Bu defalık affediyorum. Bir daha mü'- minlerin ibadet yerlerinde böyle haltlar işlemeyin! (Başını kaldırıp sağ cepheye bakar) Bunları alıp götürün, serbest bırakın. (Dervişlere) Buyurun, serbestsiniz. (Dervişler, ellerini göğüslerine götü- rüp geri geri çıkarken Dbrahim Ethem de o istika- mette ilerler.. Hallerini dikkatle süzer. Dervişler

çıkar.)

DBRAHDM ETHEM - (Çıkanların arkasından) Bana bir şey veremediniz ama, ruhumu tırmık tır- mık pençelediniz bir gün karşılaşırız inşallah..:

BDRDNCD DERVDŞDN SESi - Yâ nasîp..

(Dbrahim Ethem, çıkanlara bakmakta. devam ediyor.)

(Uzun durak... Dbrahim Ethem döner, gayet düşünceli, tahtına doğru yürür. Oturur. Uzun du- rak... Sonra uzanmak istercesine sağına doğru yas- lanır...)

(Uzun durak... Uzakta, derinlerden boru ses- leri...)

DBRAHDM ETHEM - (Doğrulur) Gece yarısı.... Nöbet değiştiriyorlar. Amma da uzun konuşmu- şuz!

(Dbrahim Ethem yine tahta yaslanır.) (Çok uzun durak... Birdenbire, tavanda sert ve tüyler ürpertici bir tokmak sesi... Dbrahim Et- hem dehşetler içinde doğrulmuş; tavana bakıyor.. Tokmak sesi devamda...)

DBRAHDM ETHEM - (Başı tavana doğru, hay-- kırarak) Kim o?.. Kim var damda?

(Tokmak sesi...)

DBRAHDM ETHEM - (Aynı vaziyette) Ne olu-- yor?..

DAMDAN SES - Hiç!.. Yabancı değil...

DBRAHDM ETHEM - (Dehşete batmış) Ne demek yabanca değil! Kimsin sen, ne arıyorsun damda?..

DAMDAN SES - Bir katar devem varda; kay- bettim! Damda onları arıyorum!

DBRAHDM ETHEM - (Mecnun edası ile tah- tından sıçrar, tavana doğru) Bu da ne iş! Kaybo- lan develerini sarayın damında mı arıyorsun?.. Öy- le mi... dedin; ne dedin?

DAMDAN SES - Evet, öyle dedim!

DBRAHDM ETHEM - Deli misin sen, kim çı- kardı seni dama?..

DAMDAN SES - Deli sensin! Nerede, ne ara- nacağını bilmeyen...

DBRAHDM ETHEM - Damda deve aranır mıy- mış?..

(Uzun durak...)

DAMDAN SES - (Değişik ton, tane tane) Ya sen Allah'ı sırmalı elbiseler, inci düğmeli kaftan- lar, altun yaldızlı taht, ipekli yastıklar üzerinde mi arıyorsun?

(Çok uzun durak... Dbrahim Ethem, elleri saç- larında bir çılgın...)

DBRAHDM ETHEM - (Avaz avaz) Kimsin sen?.. Ne istiyorsun; benden?..

DAMDAN SES - Seni istiyorum! Uyan, gafil, uyan; uyanıklık sandığın bu uykudan! Uyan, so- yun, çırılçıplak kal! Gel; gel!..

(Dbrahim Ethem hep o tavırda, tavana bakı- yor.)

DAMDAN SES - (Gittikçe uzaklaşarak) Gel, gel, mesafeleri kaldır, gel!..

(Çok uzun durak... Dbrahim Ethem iki bük- lüm... Birdenbire deli gibi atılır, tahta koşar, gon- gun tokmağını kaldırıp bütün kuvvetiyle indirir. Korkunç ses helezonları... Mumların alevleri titre- şiyor. Dbrahim Ethem, elinde tokmak, yüzü sağa doğru... Birden atılır, koşar, sağdan çıkar. Sahne boş... Dışardan koşuşma sesleri... homurtular...)

UZAKTAN BDR SES - Silâh başına!..

(Uzun durak... Yükselen seslenmeler... Tiz bir boru sesi... Peşinden trampetvâri kısa darbeli kös sesleri...)

(Sağdan Dbrahim Ethem gelir, ayni perişan e- da... Ağır ağır yürür. Siyah fon üzerindeki tuğranın karşısında durur.

Tuğraya bakıyor. Uzun durak...)

DBRAHDM ETHEM - (Tuğrayı okuyarak) Es- Sultan Dbni-üs - Sultan Dbrahim bin Ethem... (Sultan oğlu Sultan Ethem oğlu Dbrahim)

(Birden döner. Taht'a doğru yürür. Taht'ın önünde diz çöker. Başı elleri içinde tahta kapanır) . (Dışarıdan aynı sesler...)

DKDNCD PERDE

((Aynı dekor... Mumlar sönük... Çok uzaktan, bo- rulu ve köslü, ağır bir tempo ile divan havası geli-

yor.)

(Dbrahim Ethem, yüzü sağa doğru orta yerde ve ayakta... Sağında ve bir adım gerisinde ihtiyar veziri...)

DBRAHDM ETHEM - (Sağdaki kalabalığa doğ- ru) Vezirlerim, muhterem din âlimleri, kumandan- larım, sevgili tebaam!.. Bugünkü ayak divanımı- zın mevzuu çok nazik... Payitahtamız Belh şehrinin derviş îstîlâsına uğradığından bahsediliyor. Başına bir külâh, bir âbâ, beline bir torba, eline bir değnek geçirenler, şehir meydanlarında, cami avlularında halka musallat oluyorlarmış!.. Ne tarlalarda çalı- şıyorlarmış, ne tezgâhlarda emek harcıyorlarmış, ne bir şey!.. Dillerinde, kudsîliğinden uzak oldukla- rı Allah ismi, o yan senin, bu yön benim, kendileri- ne çıkar arıyorlarmış... Aralarında, ibadete fesat sokanlar, camilerde halka (Elini göğsüne götürür) ve Sultanınıza dil uzatanlar da varmış...

(Durak) Ben avdan baş kaldıramıyormuşum!.. Böyle bir Sultanın emri altındaki tebaa, başsız ve güdümsüz ne yapabilirmiş?.. Müslümanların hali nice olurmuş?.. (Durak) «Derviş kılıklı başıboşları şehirden sür, iş yerlerine dağıt, ölçüye sok» diyor bana vezirlerim ve muhterem din âlimleri... (Du- rak) öyle mi?..

KALABALIKTAN BDR SES - Öyle Sultanım!.. Dinin iç yüzünü savunurken dış yüzünü berbat e- den böylelerini köklerinden kazımak lâzım...

DBRAHDM ETHEM - (Yanındaki vezire döne- rek) Sen ne düşünüyorsun?

VEZDR - Ben de müftü efendi hazretlerinin fikrindeyim.

(Dbrahim Ethem kalabalığa döner. Uzun du- rak...)

DBRAHDM ETHEM - Ben bu fikirde değilim Müftü efendi hazretleri!.. (Uzun uzun, kalabalığı süzer) Ben, bu kum yığınlarının içinde altun zerre- leri de bulunduğuna, halislerin altundan pırıltılar saçtığına inanırım!

(Kalabalıkta hayret mırıltıları... Uzun du- rak... Dbrahim Ethem tavrını bozmaz.)

DBRAHDM ETHEM - Meselâ, benim için söy- ledikleri doğrudur. Ben avdan başka bir şey düşün- müyorum! Keşke avlanacağıma, asıl avcıya av ol- mayı bilseydim!..

(Dışarıda hayret mırıltıları artıyor. Dbrahim Ethem, dimdik, gözleri kalabalıkta... Uzun du- rak...)

DBRAHDM ETHEM - Bütün bir gece uyuma- dım. (eliyle arkasını gösterir). Şu tahtın üzerinde sabahladım. Omuzlarımdaki saltanat. yükünü taşı- yamıyacak haller geçiriyorum. Ne dersiniz. Beni başınızda Sultan olarak görmek ister misiniz?

DIŞARIDAN TOPLU SES - Dsteriz! Elbette isteriz!

(Uzun durak... Dbrahim Ethem'in gözleri ka- labalığa mıhlı.)

DBRAHDM ETHEM - Öyleyse çalışayım da- yanmaya... Ama, adalette bir kusurum olursa, mü' minlerin haklarını koruyamazsam _ne olur?

DIŞARDAN TOPLU SES - Kusurun olmaz! Sen hakkı korursun!..

DBRAHDM ETHEM - Dnşaallah Hak lütfeder de korurum. (eliyle arkasını gösterir). Şu, üstün- de oturduğunı taht, benim için dikenlik...

Üstünde adaleti nasıl yerine getirebilirim?..

DIŞARDAN TOPLU SES - Getirirsin, ey âdil Melik.. (Durak.. .)

DBRAHDM ETHEM - Büyük halife «Dicle ke- narında otlayan bir oğlağın da hesabı benden so- rulacak!» buyurdu. Bu ulvî çileyi çeken hesabını da verir. Ya benim çilem?.. Nerede, ne gezer?.. Hep- si lâf, içi boş kabuklar, hepsi riyakârlık...

(Kalabalıkta mırıltılar...)

(Uzun durak. Vezir, üzüntülü bir tavırla ba- şını eğip Dbrahim Ethem'e yaklaşır.)

DBRAHDM ETHEM - (Vezire) Üzüldün mü vezirim böyle konuşmama hiç alışmamıştın, de- ğil mi?..

VEZDR - Sende bu hal yoktu, Sultanım! Bir- denbire sana ne oldu böyle?..

(Artan mırıltılar... Dbrahim Ethem o tarafa döner.)

DBRAHDM ETHEM - (Kalabalığa) «Sende bu hâl yoktu; ne oldun birdenbire böyle?» diye soru- yor. Cevabını size vereyim : Evet, bana birdenbire bir şey oldu : Ben tahtımın üzerinde otururken bir- denbire tahtım, benim omuzlarım üstüne çıkmaya davrandı, artık bana ezmek değil, ezilmek düşü- yor. Bu vaziyette devleti idâre edememekten kor- kuyorum! (Durak...)

VEZDR - (Birdenbire atılarak) Fakat Sulta- nım, bunlar kalabalığa söylenebilecek sözler de- ğil... Ayak divanını tatil edelim aramızda konu- şalım!.

DBRAHDM ETHEM - (Vezire bâkmadan ka- labalık istikâmetinde) Hayır! Dçimin zelzelesini herkes görmelidir. Var mı aranızda bana bir öğüt verebilecek?..

KALABALIKTAN BDR SES - Muradın ne; na- sıl bir öğüt istiyorsun?

DBRAHDM ETHEM - Beni Hakka erdirecek bir Allah ehlini arıyorum ! Onun öğüdüne muhta- cım.

KALABALIKTAN BDR SES - Sen; öğüt kabul etmezsin. Tahtından şikâyetin senin, tahtına bağlı oluşundan geliyor!

(Durak... Keskin homurtular... Dbrahim Et- hem'de dikkat.)

KALABALIKTAN BDR SES - Bırakın yaka- mı, yanına varayım...

(Homurtular... çekişme sesleri...) .

DBRAHDM ETHEM - (Kaskatı bir dikkat için- de) Bırakın, gelsin .

(Sağdan Heybetli adam... Siyah bir harmâni- ye bürülü; ve başı, yüzünü yarı yarıya örtecek şe- kilde sarılı... Yürür, Dbrahim Ethem'in karşısında durur.)

DBRAHDM ETHEM - (Heybetli adama) sen misin?

HEYBETLD ADAM - Kim olmamı istiyordun?

DBRAHDM ETHEM - Beklediğim insan!.. Ge- ce sarayın damını tokmaklayan...

HEYBETLD ADAM - Ben sarayın damına çı- kan değil, kapısından girenim..

DBRAHDM ETHEM - Nasıl bıraktılar?

HEYBETLD ADAM - Nasal bırakmasınlar?

DBRAHDM ETHEM - Anlamadım :

HEYBETLD ADAM - Neyi anladın ki, bunu anlıyasın?..

DBRAHDM ETHEM - Sen kimsin?.. Dşin gü- cün ne?.. Gözüm pek tutmadı seni...

HEYBETLD ADAM - Ben işsiz, güçsüz, evsiz,

barksız biriyim... Rastgeldiğim yere konarım, şim- di sana konuk olmaya geldim.

DBRAHDM ETHEM - Konuk mu?.. Ben konuk aramıyorum ki...

HEYBETLD ADAM - Ya ne arıyorsun?

DBRAHDM ETHEM - Konacağım yeri arıyo- rum. Han işletmiyorum ki, konuk arayayım...

HEYBETLD ADAM - Burası han değil mi?..

DBRAHDM ETHEM - (Azametli) Burası Db- rahim Ethem'in sarayı...

HEYBETLD ADAM - Senden önce kim vardı burada?..

DBRAHDM ETHEM - Babam...

HEYBETLD ADAM - Ya ondan önce, ondan önce?..

DBRAHDM ETHEM - Babam, babalarım...

HEYBETLD ADAM - (Ağır ve işleyici bir ton) Birinin konup gittiği, sonra öbürünün gelip kon- duğu yer han değil de nedir?..

(Uzun durak... Bakışma... Birden Dbrahim Et- hem kaplan gibi kıvrılarak vezire döner.)

DBRAHDM ETHEM - Divan sona ermiştir, emir ver, dağılsınlar!

(Vezir hızla çıkarken, Dbrahim Ethem Heybetli adama yaklaşır.)

DBRAHDM ETHEM - (Heybetli adama) Anladım! (Heybetli adam cevap vermez. Dışarda dağılma sesleri... Uzün durak...)

HEYBETLD ADAM - Ne anladın?

DBRAHDM ETHEM - Aradığım insan sensin. Dstediğin kadar peçelen!.. Ötelerden bir habercisin sen.!.. Artık yakanı bırakmam! Ya canımı alırsın yahut derdime derman olursun!..

HEYBETLD ADAM - Ben sana dermanın an- cak nerede olduğunu haber verebilirim.

DBRAHDM ETHEM - (Haykırır) Nerede?

HEYBETLD ADAM - (Gayet vekarlı) Sende... Senin içinde..: Kalbinin inemediğin derinliklerinde...

DBRAHDM ETHEM - (Başını iki yumruğu ile kavrayıp saçlarını yolarcasına) Yeter! Yetişir bu içinden çakılmaz fikirlerle kafamı törpülediğin... Yeter! Bana ayağımın kesilmesi gibi, elle tutulur, gözle görülür bir çare göster ki, acısı ne olsa razı- yım.

HEYBETLD ADAM - (Gülümsiyerek) O ka- dar kolay olsaydı, herkes ayağını kestirir, verirdi. Acısını da duymazdı. Yağma yok!..

DBRAHDM ETHEM - Bana acı!..

HEYBETLD ADAM - Sen kendine acı!..

DBRAHDM ETHEM - Ben kendime tükürmek istiyorum!

HEYBETLD ADAM - Nefsine tükür, ruhuna acı!.. (Durak, süzer) Bu kadar yeter. Ben gidiyorum! (Heybetli adam, deli gibi bakmakta olan Db-

rahim Ethem'in önünde kıvrılır, döner, bir adım atar.)

DBRAHDM ETHEM - (En yüksek tonuyla) Dur! (Heybetli adam, durur, döner.)

DBRAHDM ETHEM - Bende geliyorum! Bekle!

HEYBETLD ADAM - Bekleyemem! Ecel, muh- taç olduğun zamandan daha yakın... her vâdeden daha kısa... şart koşma zamanı değil, davranma saati bu ân...

DBRAHDM ETHEM - Bir iki saatlik müsaade- ye de mi hayır; Annemin elini öpmeye, vezirlerime veda etmeye, soyunup dökünmeye de mi hayır?..

HEYBETLD ADAM - Bu dünyada, elini ete- ğini çeken her şeye hayır! Pazarlıksız geleceksen gel!

DBRAHDM ETHEM - Pazarlıksız... bir don bir gömlek, öyle mi?..

HEYBETLD ADAM - Öyle!.. Hattâ ciğerini sö- küp bırakman mümkün olsaydı, öyle!..

DBRAHDM ETHEM - (Hayretten çılgın halde) Demek öyle!..

HEYBETLD ADAM - Sana ne demişlerdi bir gün avda?..

DBRAHDM ETHEM - (Ağlamaklı) Sanki gök- lerden bir sesti o... " Ya Dbrahim, seni bu iş için ya- ratmadılar! " demişlerdi.

HEYBETLD ADAM - Ne duruyorsun?.. Yara- dıldığın işe dön.

(Uzun durak... Dbrahim Ethem dehşetin son haddinde...)

DBRAHDM ETHEM - Ey meçhul insan, bana bir şey söyle!

HEYBETLD ADAM - Ey mâlûm sultan, ne söyleyeyim?

DBRAHDM ETHEM - Kimsin, nesin sen?..

HEYBETLD ADAM - Sana kim gibi, ne gibi görünüyorsam o'yum!

DBRAHDM ETHEM - Sen Hızır'sın!

HEYBETLD ADAM - Dedim ya: Sana kim gi- bi, ne gibi görünüyorsam o'yum!

(Dbrahim Ethem elleriyle yüzünü kapatıp ge- riye döner, Heybetli Adam onu merhametli gözler- le takip etmekte... Dbrahim Ethem kuru hıçkırık- larla sarsılıyor... Heybetli adam döner, yürür, sağ- dan çıkar. Uzun durak... Sağdan vezir gelir. Ayak seslerini duyan Dbrahim Ethem şimşek gibi döner. Vezirle karşı karşıya...)

DBRAHDM ETHEM - Gitti mi?..

VEZDR - Gitti efendimiz!

DBRAHDM ETHEM - Nereye gitti?

VEZDR - Divanhane boyunca yürüdü, gitti!

DBRAHDM ETHEM - Giderken seni görmedi mi?

VEZDR - Gördü sultanım!

DBRAHDM ETHEM - Bir şey söylemedi mi?

VEZDR - Söylemedi.

DBRAHDM ETHEM - Ben de gideceğim ardı sıra... Her halde bekler beni bir köşede...

VEZDR - Aman sultanım, merhamet buyu- run! Böyle garip bir insanın peşine düşer mi koca bir Sultan?..

DBRAHDM ETHEM - Hemen şimdi fırla!.. At- lı, piyade, kol kol adam çıkarsınlar şehre!.. Kılığını, halini tarif et de esrarlı adamı bulsunlar ve sara- ya getirsinler!

VEZDR - Ya gelmezse?..

DBRAHDM ETHEM - Olduğu yerde bekletsin- ler! Benim geleceğimi söylesinler!

VEZDR - (Ağlarcasına) Sultanım, tebaanı düşün!

DBRAHDM ETHEM - Tebaam beni düşünsün! O nasıl olsa kendisini idare eder. Bıraksınlar beni, bir çoban kadar hak sahibi olayım.

VEZDR - Sultanım, elimde büyüdün! Şehza- deliğinden beri ben baktım sana! Küstahlığımı af- fet! Hiç bir yere gidemem! Seni kendine gelmiş görmedikçe tek adım atmam! Beni affet!

DBRAHDM ETHEM - O zaman sultanlıkta son emrim, vereceğim son zalim emir, seni, beni yetiş- tiren Dhtiyan zincire vurdurmak olur.

(Birden çok yüksek ton) Git! (Vezir, boynu bükük, sağdan çıkar, Dbrahim Ethem arkasından bakıyor. Uzun durak... Dbrahim Ethem döner. Gözleri, siyah fon üzerindeki sırmalı tuğraya takılır. Deli tavrıyla yürür. Ellerini deli tavrıyla altun işlemeli harflere uzatır, tırnaklarını geçirir ve bir çekişte tuğrayı yanlarından söker. Sağda heybetli adam... Gülümseyerek Dbrahim Et- hem'e bakıyor. Dbrahim Ethem ikinci defa tuğra- ya tırnaklarını geçirmekle meşgul...)

HEYBETLD ADAM - Kumaş parçalarını yırt- mışsın, ne çıkar?.. Gönlündeki dünya nakışlarını sökmeye bak!..

(Dbrahim Ethem hızla döner. Dki büklüm... Tam bir deli...)

DBRAHDM ETHEM - Sen gitmemiş miydin?

HEYBETLD ADAM - Demek gitmemişim...

DBRAHDM ETHEM - Ne yaptığını, ne ettiğini gören, anlayan olmuyor! Bu nasıl iş böyle?..

HEYBETLD ADAM - Böyle!..

DBRAHDM ETHEM - Hızırsın, değil misin?..

HEYBETLD ADAM - Sade beni mi, her rast- ladığını Hızır bil!..

ÜÇÜNCÜ PERDE

(Dağ başı... çalı çırpı... bir kaç bodur ağaç... Orta yerde büyük bir taş...>

(Yalçın manzaranın derinliklerinden çıngırak sesleri... Dlerilerde bir koyun sürüsünün otladığı belli...

Uzun durak... Sol taraftan, sırtında bir kucak çalı çırpı, Dbrahim Ethem... Derviş kılığında... Ya- vaş yavaş yürür, orta yere varır, yükünü yere bı- rakır ve taşın üzerine oturur. Düşünceli... Yine uzaklarda, derinliklerinde hafif bir kaval sesi... Uzun durak... Dbrahim Ethem, gözleri yerde

öylece kalır. Kaval sesi gittikçe kısılıyor. Dbrahim Ethem, bir ses duymuş gibi; birden bire sola döner, başını yukarıya kaldırır.)

DBRAHDM ETHEM'DN SESD - (Soldan) Şüphe!.. (Dbrahim Ethem hayretle geriler. Cevap vermez.) iBRAHDM ETHEM'DN SESD - Şüphe!..

DBRAHDM ETHEM - Yine mi, yine mi sen!.. DBRAHDM ETHEM'DN SESD - Şüphe!..

DBRAHDM ETHEM - (Aynı vaziyette) Ben şüpheyi yendim! Bende şüphe diye bir şey kalmadı. DBRAHDM ETHEM'DN SESD - Sen şüpheyi

yenmedin, Kafese soktun: Gölge kaffeste hapsedi- lir mi?

DBRAHDM ETHEM - (Dişlerini gıcırdatarak bağırır) Alçak!..

DBRAHDM ETHEM'DN SESD - Artık kim al- çak, kim yüksek?.. Git ermişlik taslayanlara sor! DBRAHDM ETHEM - Sormam! bilirim!

DBRAHDM ETHEM'DN SESD - Süphe etmeyen bilmez. Aldanır.

(Dbrahim Ethem cevap vermez. Önüne bakar, kala kalır.)

DBRAHDM ETHEM'DN SESD - (Sağdan) Şüphe! (Dbrahim. Ethem başını sağa çevirir.)

DBRAHDM ETHEM - Ne yana dönsem sesin o taraftan geliyor!

DBRAHDM ETHEM'DN SESD - Her yan benim de onun için... (Yüksek ton) Şüphe!..

DBRAHDM ETHEM - Allah belâsını versin şüphenin!..

DBRAHDM ETHEM'DN SESD - Ne dedin; Allah mı dedin?..

DBRAHDM ETHEM - (Sert) Allah dedim!.. DBRAHDM ETHEM'DN SESi - Dşte asıl ondan şüphe!..

DBRAHDM ETHEM - (Yay gibi gergin bir ız- tırap içinde) Haşa... Murdar nefs! Kes sesini!.. (Dbrahim Ethem'in gözleri yine yere doğru... Yüzü alevler içinde... Uzun durak...)

DBRAHDM ETHEM'DN SESD - (Uzaklardan, değişik ve sinsi ton) Ayağının altına bir dünya çek- mişler senin... Kim çekmişse çekmiş... Sana mı: kaldı onu aramak?.. Sen bulduğuna bak!..

(Durak... Dbrahim Ethem'in yüzü kasılma ve titreme içinde...)

DBRAHDM ETHEM'DN SESD - Yazık ettin dün-

yana!.. Somaki mermer saraylar, belleri ipince ca- riyeler, kuş sütünden nimetlere yazık oldu!

DBRAHDM ETHEM - (Yüzü cepheye doğru) Bir türlü çözemedim bu sırrı!.. Nesin sen, nefis mi, şeytan mı?..

DBRAHDM ETHEM'DN SESD - Dkimizde aynı boruyu öttürürüz. Birimiz bırakır, birimiz başlar. DBRAHDM ETHEM - Çekin elinizi yakamdan! DBRAHDM ETHEM'DN SESD - Seni, sarayına dönünceye kadar yakanı bırakmayacağım.

DBRAHDM ETHEM - (Ayağa fırlayarak) Aya- ğıma cihanın bütün hazinelerini dökseler, ellerinde hayat suyuyla gelseler; iç şundan bir yudum ve hep dünyada kal deseler yine dönmem!

DBRAHDM ETHEM'DN SESD - Ya senin inan- dığın her şeyin boş ve kof olduğunu ispat ederler- se?..

DBRAHDM ETHEM - (Elleri göğe doğru) Şu boşluğa kement atıp dipin dibindeki dip'i bulsalar da yine yolundayım ben!..

(Üzun durak... Uzaklardan Dbrahim Ethem'in sesiyle çılgın bir kahkaha, Sükût... Uzun durak... Çok hafif bir kaval sesi!..)

DBRAHDM ETHEM'DN SESD - Başka bir tara- fından tutayım mı seni?..

DBRAHDM ETHEM - Defol! DBRAHDM ETHEM'DN SESD - Üstüme varma. Üstüme gelme. O vakit ben daha kuvvetli döne- rim! Büsbütün üzerine yüklenirim.

DBRAHDM ETHEM - Ben senin ismini de bi- liyorum!

DBRAHDM ETHEM'DN SESD - Bırakayım da içime büsbütün mü yerleşsin?..

Nasıl olsa içine yerleşmişim... Makasla kopa- rabilir misin gölgeni gövdenden?..

DBRAHDM ETHEM - (Çığlık) Defol : (Cevap yok... Uzun durak... Canlanan kaval sesi... Dbrahim Ethem cepheye döner. Eliyle uzak- larda birine işaret ediyor.)

DBRAHDM ETHEM - Hey!.. Çoban : (Uzun durak...) Gel buraya...

(Dbrahim Ethem döner, çalı çırpı demetinin üzerine çöker. Uzun durak...)

DBRAHDM ETHEM'DN SESD - Şimdi de basit bir çobanda mı bulacaksın tesellini?.. Dağlarda ça- lı çırpı toplayap pazarlara indiriyorsun!.. Helâl ka- zanayım diye... Hamamlarda mü'min dedikleri in- sanların kirlerini temizliyorsun. Kibrini yok ede- yim diye... Bunları yapıyorsun da nereye varmış bulunuyorsun'?..

DBRAHDM ETHEM - Sana, seni bir cerahat gibi içimden çıkarmaya, sesini dışımdan duyar hâ- le gelmeğe... Dşte ,vardığım yer!..

(Dbrahim Ethem'in sesiyle sürekli kahkahalar... Sağdan çoban gelir. Elinde asâsı... Dbrahim Et-

hem'in karşısında durur. Dbrahim Ethem, ona eliy- le çömelmesini işaret eder.)

DBRAHDM ETHEM - Merhaba, çoban!.. ÇOBAN - Merhaba!

DBRAHDM ETHEM - Sen Allah'a bağlı mısın? ÇOBAN - Hamdolsun!..

DBRAHDM ETHEM - Dçinde bir Allah düşma- nı taşıdığına, onun da nefsin olduğunu biliyor mu- sun?

ÇOBAN - Bu ismi duyuyorum hocalardan! DBRAHDM ETHEM - Dçinde duymuyor musun?.. ÇOBAN - Benim aklım ermez böyle şeylere!.. DBRAHDM ETHEM - Ne mes'udsun sen.. Al- lah senin yolundan uçurumları kaldırmış...

ÇOBAN - Kimsin sen, bir derviş misin? DBRAHDM ETHEM - Dervişliğe özenen biri... ÇOBAN - Neymiş şu dervişlik?..

DBRAHDM ETHEM - Bir şey işte, bir şey, bir hal! Senin haline hasret çeken, bir hal!

ÇOBAN - Dbrahim Ethem! Bildim! DBRAHDM ETHEM - Eski bir Sultan olduğu- mu da biliyor musun?

ÇOBAN - Ne bileyim?.. (Dbrahim Ethem ayağa kalkar, sağ eliyle omu- zundan beline doğru bir işaret yapar.)

DBRAHDM ETHEM - Eski Belh Sultanı Dbra- him Ethem!.. Nasıl beğendin mi?

(Çoban, oturduğu yerden aval aval bakmak- ta... Uzun durak...)

DBRAHDM ETHEM - Ama senin derecenden çok aşağıda bir yaratık...

ÇOBAN - Şaştım, kaldım! DBRAHDM ETHEM - Nerden öğrendin be- nim adımı?..

ÇOBAN - (Eliyle sol tarafı gösterir) Şurada, biraz ilerde toplanan Aşıklardan?..

DBRAHDM ETHEM - Kimmiş bu âşıklar?.. ÇOBAN - Senin gibi dervişler... Sık sık dağ- da buluşur, hâlleşirler. Onlara âşık derler. DBRAHDM ETHEM - Söylesene onlar, beni de meclislerine kabul etsinler!..

ÇOBAN - Dçlerine yabancı almazlar. DBRAHDM ETHEM - Belki beni yabancı say- mazlar. Danış bir kere!..

(Çoban ayağa kalkar, sola doğru yürür.) DBRAHDM ETHEM - (Çobanın arkasından) Onlara de ki, eski Sultan, Dbrahim Ethem meclisi- nize kabul edilmek istiyor. Dzniniz var mı?..

(Çoban çıkar. Dbrahim Ethem eski yerine çö- ker. Başını elleri içine alır. Derinlere dalmış.. Uzun durak...)

DAĞDAKD ŞAKÎK'DN SESD - (Şefkat ve mer- hamet dolu ton) Dbrahim Ethem, Dbrahim Ethem!.. (Dbrahim Ethem irkilir, Sağa bakar. Yerinden

fırlar.) DBRAHDM ETHEM - (Sağa doğru) Şakîk, sev-

gili Şakîk!..

(Sağdan Sakîk gelir. Dbrahim Ethem ilerler. Kucaklaşırlar.)

ŞAKDK - Sana mekân artık dağlar... Bulabi- ne aşkolsun!..

DBRAHDM ETHEM - Gel seninle şuracağa çe- kilelim de biraz dertleşelim!..

(Dbrahim Ethem Şakîk'i taşa oturtur, kendisi de çalı çırpı demetine ilişir.)

ŞAKÎK - (Dbrahim Ethem'e dikkatle baka- rak) Seni huzur içinde görmüyorum.

DBRAHDM ETHEM - Nasıl huzur içinde ola- bilirim? Perişanım!

ŞAKDK - Ne noktadan?.. DBRAHDM ETHEM - Nefsimden.,. Nefsimin ruhuma üflediği zehirli nefeslerden...

ŞAKDK - Bunlara «hatarât» derler. Bu yola düşenlerin encamıdır bu... Sabredeceksin!.. DBRAHDM ETHEM - Ben sabrettikçe yük bi- nerse, bindikçe ben sabra çalışırsam; çalıştıkça bı- çak daha derinlere dalarsa, ne yapabilirim?..

ŞAKDK - (Merhametli) Allah'a havale eder- sin! Çare yok, dayanacaksın!..

«Hiç bir nefse gücünden fazlasını yükle- mem» diyor Allah... Demek seni ne kadar güçlü yaratmış ki, yük üstüne yük bindiriyor sırtına!.. Dftihar et!

DBRAHDM ETHEM - (Ağlamaklı) Çok fena haller geçiriyorum, Şakîk!.. Nefsim beni yoldan döndüremeyince, şeytanla mı anlaşıyor, ne? Üze- rime küfür harâratiyle yükleniyor. Biri kar gibi beyaz, öbürü zift gibi siyah, iki parçaya bölünüyo- rum!

Zift rengine razı olsam kolay!.. Zifti beyaza çevirmeye kalksam zor... Arada kalbim yırtılıyor, didik didik dişleniyor. Cımbızla tel tel söküyorlar kalbimi... Ne olacak benim hâlim Şakîk?..

ŞAKDK - Çile devrindesin, Dbrahim Ethem!.. Çekeceksin ve gerçek devlete ereceksin! Bu devleti bedava vermezler.

DBRAHDM ETHEM - Kimseye bir şey sezdirmi- yorum halimden... Sen hal insanısın; sana açılabi- liyorum.

ŞAKÎK - Elâleme belli edersen kendini, sırra ihanet etmiş olursun! Örtün, peçelen! Şunu bil sen: Büyük huzura çıkacak yol, hüyük huzursuz- luk... Velînin biri «Âfiyet, Allahım, ruh âfiyeti di- ye dua etmiş.., Ses gelmiş: «Sen bilmiyor musun ki, bu yola düşenlere âfiyet yoktur!»

DBRAHDM ETHEM - Müthiş!.. ŞAKÎK - (Eliyle sol tarafı~gösterir) Bak, şu taraftan bir çoban geliyor bize doğru!.. Aradığın afiyet işte onda!..

(Dbrahim Ethem sol tarafa bakar... Çoban... Çoban ilerleyip Dbrahim Ethem ve Şakîk'in önün- de durur.)

ÇOBAN - (Dbrahim Ethem'e) Seni kabul et-

miyorlar!

DBRAHDM ETHEM - Kabul etmiyorlar mı? ÇOBAN - Etmiyorlar!

DBRAHDM ETHEM - Ne diyorlar? ÇOBAN - Onda halâ Sultanlık kokusu, dün- ya ricası var, diyorlar.

DBRAHDM ETHEM - Teşekkür ederim! Dn- şallah bir gün meclislerine girebilecek hâle geli- rim.

(Çoban selâm verip gitmek ister, Dbrahim Et- hem onu işaretiyle durdurur.)

DBRAHDM ETHEM - (Eli cebinde, çobana) Şurada, nereden geldiği belirsiz iki altun var... Al bunları, sana veriyorum!

(Çoban altunları alır, gözlerine yaklaştırır, gü- lümser, sevinç içinde yürür, sağdan çıkar. Dbrahim Ethem ve Şakîk ona bakıyorlar.)

ŞAKÎK - Demek altunla muamelen var?.. DBRAHDM ETHEM - Yok!.. Bu sabah onu, ca- miden çıkarken cebimde buldum.

ŞAKÎK - Keramet mi satıyorsun? DBRAHDM ETHEM - Allah korusun!.. Her halde kılık kıyafetime acıyan biri onları cebime in- dirmiş olmalı...

ŞAKÎK - Ne yiyip içiyorsun? DBRAHDM ETHEM - Ne bulursam onu... ŞAKÎK - Rızkını aramıyor musun?

DBRAHDM ETHEM - Aramıyorum. O gelip beni buluyor!

ŞAKÎK - Daha çiysin! Rızkını sen arayıp bu- lacak, ama bulanın sen değil, O olduğunu bilecek- sin!

(Önce Şakîk, sonra Dbrahim Ethem, ayağa kalkar...)

ŞAKÎK - Şükür bahsinde ne yapardınız? DBRAHDM ETHEM - Bulunca şükrederim, bu- lamayınca sabrederiz.

ŞAKÎK - Horasanın köpekleri de böyle yapar! DBRAHDM ETHEM - Ya siz?

ŞAKÎK - (Tane tane) Bulunca dağıtırız, bu- lamayınca şükrederiz.

(Dbrahim Ethem Şakîk'in ellerine atılır, öp- mek ister. Şakîk şiddetle elini çeker.)

DBRAHDM ETHEM - Biliyorum ben daha çi- ğim! Bırak elini öpeyim!

ŞAKÎK - Bense senin gibi çiğlerin ayak tozu olmak isterdim. Ben senin ayağını öpeyim! (Uzaktan kaval sesi... yanık bir name... Dkisi de yan dönüp cepheye bakarlar. Kaval hazin hazin ağlıyor. Dinlerler. Uzun durak...)

DBRAHDM ETHEM - (Şakîk'e bakmadan) Hasretin sesi!..

ŞAKÎK - (Dbrahim Ethem'e bakmadan) Da- vetin sesi!..

DBRAHDM ETHEM'i - Herkes bir hasret ve bir davet peşinde geziyor.

ŞAKÎK - Hasret çektiği, davet aldığı şeye ula- şınca da aradığının, dilediğinin o olmadığını anlı- yor.

(Uzun durak,._ Kaval devamda...) DBRAHDM ETHEM - Bu dünyada ne varsa gurbet... Bütün varlıklar yokluk, bütün sahiplik- ler yoksunluk!..

ŞAKÎK - Pişiyorsun, ya Dbrahim Ethem kay- namaya, fokurdamaya başlıyorsun!

(Dbrahim Ethem eğilip yerden çalı çırpı deme- tini alır, omuzuna yerleştirir.)

DBRAHDM ETHEM - Gidiş, hep gidiş!.. ŞAKÎK - Yolun ne tarafa?..

DBRAHDM ETHEM - (Sol tarafı göstererek) Bu yana?.. Seninki?..

ŞAKDK - (Sağ tarafı göstererek) Benimki de bu tarafa...

Şakîk, sağ, Dbrahim sola doğru ilerlerler. Tam çıkış noktasında dururlar ve birbirlerine dönerler.) ŞAKÎK - Yâ Dbrahim Ethem!..

DBRAHDM ETHEM - Yâ Şakîk Belhî!.. ŞAKÎK - Kaynayacaksın! Pişeceksin! Kül olacaksın! Ve artık yanmayacaksın! Aradan çıka- caksın! Onu bulacaksın!

DBRAHDM ETHEM - Onu bulacağım! Beni yaratanı bulacağım! Yaratıldığımdaki murada ere- ceğim! (Durak) Âlemleri insan için, Dnsanı da ken- di visali için yaratanı bulacağım!.

DÖRDÜNCÜ PERDE

(Yelkenli bir geminin küpeştesi... Siyah fon üze- rinde boylu boyunca küpeşte kenarı... Üzerinde ıskar- mozlar ve yelken direğinin ip merdiveni...)

(Dbrahim Ethem, arkasını denize ve küpeşte kenarına vermiş, seyircilere doğru, geminin içinde olanlara bakıyor. Gemide bir curcunadır gitmek- te... Nâralar, def ve zurna sesleri, kahkahalar... Sürekli curcuna... Sesler kesilir.)

MASKARANIN SESD - Yolcular! Fırtına ke- sildi. Tehlike geçti. Artık keyfimize bakabiliriz. Dnce göbek havası!..

(Zurna çığlıkları, def şıngırtıları ve davul tem- poları ile gayet kıvrak ve hareketli bir oyun hava- sı... Yolcuların el şaklatarak tempo tutuşu... Db- rahim Ethem, acıklı gözle manzaraya bakıyor. Ya- rım dakika çünbüş...)

MASKARANIN SESD - Tamam! (Çünbüş durur.)

MASKARANIN SESD - Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, uçsuz bucaksız denizde yol

alan bir gemi... Bir fırtınadır kopmuş... Yelkenler parçalanmış, dümeni zincirleri kopmuş... Nerdeyse gemi batacak... Ağlayan ağlayana, çığlık basan ba- sana... Bir köşede de bir derviş... Aman, demişler; derviş baba, dua et de kurtulalım! Ne cevap verse iyi, derviş, demiş ki: Korkmayın; sizin derya dedi- ğiniz benim koynumda!.. Seslenirim ona, yatışır! Keramet taslamış bizim derviş!..

(Kahkahalar... Def şıngırtıları...)

MASKARANIN SESD - Derviş denize seslen- miş. Yatış, yoksa seni koynuma almam! Bakmış- lar ki, deniz yatışmıyor, bari sen al onu koynuna, demişler; Dervişi suya atmışlar...

BDR SES - Eee???

MASKARANIN SESD - fırtına da durmuş, su- lar da yatışmış...

(Müthiş bir kahkaha tufanı... deflerin zil şın- gırtıları...)

MASKARANIN SESD - Biz de az buz fırtına atlatmadık! Bir daha kopacak olursa fırtına, şura- daki dervişi suya atarız, olur, biter!

(Zil seslerine karışık alkış furyası...)

MASKARANIN SESD - Hey, derviş.

DBRAHDM ETHEM - (Cepheye doğru) Efendim?

MASKARANIN SESD - Sen derviş misin?

DBRAHDM ETHEM - Hayır efendim!

MASKARANIN SESD - Öyleyse niçin efendim dedin?

DBRAHDM ETHEM - Beni gösterdiniz de onun için...

MASKARANIN SESD - Hâlin tıpkı dervişe benziyor da ondan...

DBRAHDM ETHEM - Dervişlik nerede, ben nerdeyim efendim!..

MASKARANIN SESD - Denize atarız diye korktun da ondan mı böyle söylüyorsun?

DBRAHDM ETHEM - Hayır efendim!

MASKARANIN SESD - Nesin sen öyleyse?..

DBRAHDM ETHEM - Sizin gibi bir adam...

MASKARANIN SESD - Ayol, senin neren adam?..

DBRAHDM ETHEM - Doğru; benim nerem adam?..

MASKARANIN SESD - Yolcular!.. Bakın, ha- tırıma ne geldi! Sultanı, vezirine demiş ki «Bıktım etrafımdaki basma kalıp dalkavuklardan!.. Bana dünyanan en büyük, en keskin dalkavuğunu bul getir!.. Vezir gitmiş, dünyanın; en büyük, en kes- kin dalkavuğunu bulmuş, getirmiş... Tıpkı bu der- viş gibi çökük, ezik, kırık, çelimsiz, alımsız, çekim- siz bir adam...

(Kahkahalar... Zil sesleri...)

MASKARANIN SESD - Sultan demiş ki ona! «Senin neren dalkavuk?.. Sen dalkavuk değilsin„ olamazsın!»... "Evet, demiş dalkavuk; ben dalka- vuk değilim, olamam!"...

(Kahkahalar... Curcuna...)

MASKARANIN SESD - Durun. durun! Sonu var. (Sesler kesilir.)

MASKARANIN SESD - Sultan, vezirini çağır- tıp çıkışmış: "Adama sen dalkavuk değilsin, ola- mazsın dedim, "değilim, olamam" diye cevap ver- di. "Bu nasıl dalkavuk?"... Vezir gülümsemiş: «Sul- tanım, öylesine dalkavuk ki. O, emriniz, hatırınız için mesleğini sanatına bile inkâr ediyor!»...

(Taşkın alkış... Kahkahalar... Zurnada kah- kaha sesi...)

MASKARANIN SESD - Dşte şu gördüğünüz dervişin de hali, bu!.. Durun şuna bir el atayım da seyredin!

(Alkış... Cünbüş... Sağdan koşar adıma yakın hızla Maskara gelir. Tepesinde mukavvadan huni şeklinde renk renk bir

külâh, elinde def... Dbrahim Ethem'in yanına gider, defi uzatır.

MASKARA - Siftah senden ey derviş!.. Şu defe kızıl bir altun at bakalım!

DBRAHDM ETHEM - Bende kızıl bir altun de- ğil, silik bir bakır bile yok!

MASKARA - Ne o?.. Dşler kesada mı gitti? parsa toplayamadın mı?.. Yoksa bu gemi ile cö- mert memleketlere mi gidiyorsun?.

DBRAHDM ETHEM - Cömert memleket varsa yerini haber ver de gideyim.

MASKARA - Uzun etme, omuzdaş, ikimiz de ayni sanatdanız! Ben maskaralık edip parsa top- luyorum! Sen de goygoyculuk edip sadaka devşiri- yorsun!

DBRAHDM ETHEM - Hakkın var! Dkimiz da aynı sanatdanız! Şu farkla ki, senin apaçık maska- ralığın, benim nefsimin sinsi-pisliğinden çok daha temiz!..

MASKARA - (Cepheye döner) Bakın, bakın! -Ne hikmetler savuruyor! (Durak, dikkat) Ne o, ne o?.. Niçin somurtuyorsunuz? Niye astınız, suratla- rınızı?.. Acıdınız mı yoksa şu anaskaraya?.. Durun, onun ne mal olduğunu göstereyim de kopuverin kahkahaları!..

(Maskara hızla döner. Bir vüruşta Dbrahim Et- hem'in külâhını düşürür, saçlarından kavrar.)

MASKARA - Gül bakayım! (Dbrahim Ethem gülümser.:.)

MASKARA - Gülümsemek yetmez! Kahkahayla gül!

DBRAHDM ETHEM - (Saçları Maskaranın e- linde, başı kalkık) Elimden geldiği kadar gülüyo- rum! Sen onu kahkaha say.

MASKARA - Havla öyleyse köpekler gibi!..

DBRAHDM ETHEM - (Hep o vaziyette) Zaten havlıyorum ya; her lâfım bir havlama... Daha ne istiyorsun?..

YOLCULARDAN SESLER - Yuuu! Yuhaaa!..

MASKARA - (Elini Dbrahim Ethem'in saçla- rından çekmiş) Yere yat, dört ayak üzerine yürü!..

DBRAHDM ETHEM - Mecalim olsaydı yere de yatar, dört ayak üstünde de yürürdüm. Ama affet: Nerde bende o kuvvet?..

MASKARA - (Elindeki defi Dbrahim Ethem- in karnına çarpar) Göbek at öyleyse!

DBRAHDM ETHEM - (Ağlamaklı) Bilmiyorum- ki Göbek nasıl atılır, bilmiyorum ki...

MASKARA - Ben sana şimdi hepsini öğretirim!

(Maskara yeni bir davranış hareketi gösterir.)

DBRAHDM ETHEM - Sana bir şey sormak istiyorum!

MASKARA - Sor!

DBRAHDM ETHEM - Gemideki bunca insan içinde, bunca hor görülmeye, bunca küçük düşü- rülmeye lâyık bir beni mi buldun?..

MASKARA - Bir seni buldum!

DBRAHDM ETHEM - (Başı yükseklerde) Ya Rabbî, sana şükrederim! (Maskaraya) Sana da te- şekkür ederim! Allah, bu cihanda insanları güldür- düğün gibi, öbür cihanda da seni güldürsün! Gön- lümü hoş ettin!

(Maskara donup kalır. Çıt yok... Uzun du- rak...)

MASKARA - Ne garip adam bu!.. Vurdukça vurduruyor, ezdikçe ezdiriyor!

(Maskara Dbrahim Ethem'e doğru bir adım atar.)

YOLCULAR TARAFINDAN TOK BDR SES - Maskara, dur, kıpırdama! Kimse de kıpırdamasın yerinden!..

(Dbrahim Ethem ve Maskara, çarpılmış gibi... Uzun durak... Sağdan, gümüş astırağan kalpaklı, ince deri çizmeli, eli kamçılı meçhul şahıs gelir. Yürür, maskaranın karşısında durur.)

MEÇHUL ŞAHIS - (Maskaraya) Cehennem odunu!.. Sen böyle bir insana nasıl oluyor da bu kepazelikleri yapabiliyorsun?..

(Meçhul şahıs kamçısını kaldırır. Maskaranın kafasına indirmek üzere...)

DBRAHDM ETHEM - (Atılarak) Dndir kamçını!..

(Meçhul şahıs donar. Kamçısını indirir. Mas- kara hareketsiz...)

DBRAHDM ETHEM - Kusuruna bakma! .. Kas- di kötü olabilir. Neticeye bak sen! Bana ders verdi. Allah affetsin onu!.. Dzin verillrse şefaatçısı, benim!

(Meçhul şahıs, kamçısının ucuyla Maskaraya sağ tarafı gösterir. Maskara geri geri yürüyerek sü- zülür, kaçar.)

(Uzun durak... Meçhul şahıs, cebinden yüklü bir torba çıkarır, Dbrahim Ethem'e uzatır.)

MEÇHUL ŞAHIS - Şu bin dinarı kabul et!

Belki bir işine yarar.

DBRAHDM ETHEM - Senin de kasdın güzel... Ama neticesi kötü... Bunca çilemi birkaç pula yele verdirmek mi istiyorsun?.. Koy cebine keseni! Muh- taçlara dağıt sevap kazan!

MEÇHUL ŞAHIS - Sen muhtaç değil misin?..

DBRAHDM ETHEM - Hem de ne muhtaç, ne muhtaç!.. O kadar muhtaç ki, bende ihtiyaç diye bir şey bırakmıyor! Ben Allah'a muhtacım!

MEÇHUL ŞAHIS - (Keseyi uzatarak) Al da küçük ihtiyaçlarından kurtul! Büyük ihtiyacına bak..

DBRAHDM ETHEM - Alırsam istediğim gibi harcamaya izin verecek misin?..

MEÇHUL ŞAHIS - Mal senin!..

DBRAHDM ETHEM - (Elini uzatır) Ver öyleyse!..

(Meçhul şahıs keseyi verir, Dbrahim Ethem ka- pıp alır, cepheye döner.)

DBRAHDM ETHEM - Yolcular!.. Nasıl içiniz- de hor görülmeğe, küçük düşürülmeğe en lâyık ben- sem, şu bin dinarı almaya en müstehak biri de ol- mak lâzım aranızda...

(Telâşlı mırıltılar, uğultular... Uzun durak...)

DBRAHDM ETHEM - Kim nefsini en müste- hak görüyorsa elirini kaldırsın!

(Sükût... Uzun durak...)

DBRAHDM ETHEM - Ne o?.. Hepiniz birden mi el kaldırıyorsunuz?.. Aranızda yalnız maskara mı el kaldırmayan?..

(Sükût... Çok uzun durak...)

DBRAHDM ETHEM - (Cepheye doğru, ayni eda) Maskara!.. Gizleme yüzünü definle!.. Bu ge- mide riyakârlıktan uzak bir sen varsın!.. Gel yanı- ma!..

(Dbrahim Ethem, keseyi havaya kaldırdığı sağ elini indirir. Sağa döner. Uzun durak... Sağdan Maskara gelir. Baş açık, adımları tutuk, hali mah- çûp...)

DBRAHDM ETHEM - Yürü, Maskara! Gel! Me- rak etme gel! Bu dünyada senden daha az maskara

olanını bulamazsın! (Yerinde mıhlanıp kalan Mas- karayı süzerek)Yürü diyorum sana! (Maskara yü- rür. Dbrahim Ethem'in karşısında durur.)

DBRAHDM ETHEM - (Keseyi uzatarak) Al!.. Belki tevbene vesile olur.

(Maskara bir atılışta yere çöker, Dbrahim Et- hem'in dizlerine sarılır.)

MASKARA - Bana tevbeyi öğret!

DBRAHDM ETHEM - Kolay mı onu öğret- mek?.. Evvelâ kötüden tevbe, sonra iyiden, iyi san- dığın şeylerden tevbe, her şeyden tevbe!..

(Durak...)

MASKARA - Söyle, söyle!..

DBRAHDM ETHEM - Takat getiremezsin ki...

MASKARA - Getiririm, söyle!

DBRAHDM ETHEM - Renk diye baktığın renk- ten bile tevbe!.. Aldığan her nefesten tevbe, daldı- ğın her saniyeden tevbe!..

(Uzun durak... Meçhul adam eliyle göz yaşla- rını siliyor.)

MASKARA - (Ağlayarak) Sonra, sonra?..

DBRAHDM ETHEM - Nihayet tevbeden de tev- be... Nefsin saklanbaç oyunu, samimiyetsiz tevbe- den de tevbe!..

MASKARA - (Yerdeki vaziyetini bozmadan başını doğrultur) Sen büyük bir velîsin!..

DBRAHDM ETHEM - (Başı yükseklerde) Veli mi dedin; ben bir denîyim... Denî (Alçak) ... Biraz önce ha- lini gösterdiğin çehresiz ve hayasız denî...

(Maskara başını eğer, tekrar Dbrahim Ethem' in dizlerine sarılır. Meçhul şahsın eli gözlerinde... Dbrahim Ethem, gaiplerde bir noktaya dalmış, ulvî bir heykel...).

BEŞDNCD PERDE

(Deniz kenarı... Siyah ve meçhul fon önünde, sağ- lı sollu kayalar... Şırıltılı sular...)

(Dbrahim Ethem sulara karşı yan oturmuş, gömleğinin sökü klerini dikiyor. Hafif su sesleri... Deniz kuşlarının sesi... Biraz ilerisinde, ayakta, balıkçı...)

DBRAHDM ETHEM - (Balıkçıya) Ayakta durma! Otur!

BALIKÇI - Ver de söküklerini ben dikeyim... Dakikalardır uğraşıyor, bitiremiyorsun!

DBRAHDM ETHEM - Nefsimi meşgul etmeğe bakıyorum. O beni meşgul edeceğine ben onu meş- gul edeyim... Mümkün olsa da bir yandan söksem, bir yandan diksem...

(Balıkçı merakla Dbrahim Ethem'e sokulup kumluğa oturur).

BALIKÇI - Kuzum, nedir senin şu nefs dedi- ğin?.. Senden başka bir şey mi?..

DBRAHDM ETHEM - (Hep dikişle meşgul) O, hem ben, hem benden başka bir şey...

BALIKÇI - Nasıl olur?

DBRAHDM ETHEM - Basbayağı olur!

BALIKÇI - Ben balakçıyım, Benim kayığım dediğim zaman, kayık ayrı ben ayrı değil miyim?..

DBRAHDM ETHEM - Nefse gelince iş değişi- yor. O, hem sen' oluyor, hem de senin dışında bir şey... Sende ne varsa onlara benim şuyum, benim buyum demiyor musun?.. Benim elim; benim aya- ğım, benim başım... (Coşar) Ya sen nerdesin? Sen- deki her şey ayrı ayrı senin olunca sen neredesin?.. Bendeki her şey, benim, benim diye sayıp tükettik- ten sonra ben neredeyim?..

BALIKÇI - Aklımı oynatma benim!..

DBRAHDM ETHEM - Aklın oynasın da altın- dan çıkanı gör!

BALIKÇI - O zaman nefs mi çıkar meydana?..

DBRAHDM ETHEM - Nefs çıkar! Senden ko- par, Olancâ marifetiyle karşına dikilir. Köpeğe benzer, akrebe benzer, yılana benzer.

BALIKÇI - Nefs ruh mu yoksa?

DBRAHDM ETHEM - Ne gezer!.. Ruhun kar- şılığı, ters tarafı... Allah, gecenin karşısına gündü- zü diktiği gibi, kalbimize nefs ile ruhu işlemiş... Kalb'ın toplayıcı hakikatı doğmuş... O da, ben dediğin şeye ayna olmuş...

BALIKÇI - Ne derin sır!..

DBRAHDM ETHEM - (Dikişini dizlerine bıra- kıp balıkçıya döner) Asıl sır, onun altında... Ben sana kabaca nefsi bildirdim; derinlere girmedim ki...

BALIKÇI - Gir!

DBRAHDM ETHEM - Giremem! Sen bir balık- çısın ama, beyni kaynayanlardansın!.. Onun için sevdim seni!.. Vaz geç hecelerden, harflerden, keli- melerden... Nefsin işini bil, yeter!..

BALIKÇI - Neymiş nefsin işi?..

DBRAHDM ETHEM.- Allaha perde olmak... Yapış o perdeye tırnaklarınla, yırt o perdeyi huzu- ra çık!

BALIKÇI - Nasıl yırtılır o?.. Balık ağı değil ki, geçireyim parmaklarımı da parçalayayım!..

DBRAHDM ETHEM - Onu bir balık ağı gibi parçalamanın usulü, heveslerinden vaz geçmek... Tacını, tahtını yıkmak, yele vermek...

BALIKÇI - Benim ne tacım var, ne tahtım!.. Belh Sultanı Dbrahim Ethem değilim ki ben, tacı- ma, tahtıma bir tekme indirip dağlara, kırlara çe- kileyim...

DBRAHDM ETHEM - (Drkilir) Dbrahim Ethem, haaaa?..

BALIKÇI - Evet. Dbrahim Ethem!..

DBRAHDM ETHEM - Kim anlattı sana onun hikâyesini?

BALIKÇI - Herkes... Herkesin dilinde o... Niçin?..

DBRAHDM ETHEM - Boşuna bırakmış tacını, tahtını!. Meğer muradı dillere destan olmakmış. Gayesi şöhretmiş!..

Sahtekâr Dbrahim Ethem!.. Mü- râi (Gösterişçi) Dbrahim Ethem!..

BALIKÇI - Ne yapabilirdi zavallı?..

DBRAHDM ETHEM - Namsız, nişansız kalma- nın, silinip gitmenin çaresine bakabilirdi.

BALIKÇI - Allah onu Sultan yaratmış... E- linden ne gelebilirdi ki?..

DBRAHDM ETHEM - Gizlenmek... Dsterse sul- tan kürkünün içine gizlensin... Eksik adammış Db- rahim Ethem!..

(Dbrahim Ethem, kucağındaki gömleği alıp

tekrar dikmeye başlar, uzun durak... Su ve kuş sesleri...)

BALIKÇI - Derviş Baba!

DBRAHDM ETHEM - (Gözleri dikişinde) Söyle evlâdım!

BALIKÇI - Öleceğiz, değil mi?

DBRAHDM ETHEM - Evet evlâdım!

BALIKÇI - Ama kimse inanmıyor buna..

DBRAHDM ETHEM - Nefs, ölüme başkaların- da inanıyor, kendinde inanmıyor istediğin kadar mezarlık kapılarına yaz: «Bütün nefsler ölümü ta- dacaktır!»... Yine inanmaz. Dnansa tek adım ata- maz.

BALIKÇI - Nasıl olmalı bir mü'minin hâli?..

DBRAHDM ETHEM - (Bir an durur, dikişini indirir, balıkçıya dikkatle bakar) Son nefesinde na- sıl olacaksa hep öyle, her an öyle...

(Dbrahim Ethem tekrar dikmeğe başlar. Uzun durak...)

BALIKÇI - Derviş baba!..

DBRAHDM ETHEM - Efendim?..

BALIKÇI - Bana, beyni kaynayanlardansın, dedin! Bu hal çok yeni bende...

(Dbrahim Ethem bakar, cevap vermez. Durak...)

BALIKÇI - Benim beş yaşında nur topu gibi bir oğlum vardı. (Denizi gösterir) Şuracıkta oynar- ken sular onu alıp götürdü. Günlerce aradık, tara- dık, izini bulamadık. Bir gün ağımın

içinde bulma- yayım mı onu?.. Annesi de çıldırdı. (Durak, perişan eda ve yüksek ton) Bu ne hikmettir, Derviş baba?.. (Denize doğru) Şu denizi yumruklayayım, Allah'a (Rabbim, bu işi niçin yaptın?» diye...

DBRAHDM ETHEM - (Keser) Sus!.. (Balıkçı kalakalır. Dbrahim Ethem dikişini diz- lerine bırakır. Karşılıklı bakışma...)

DBRAHDM ETHEM - Mal sahibi sen misin? (Sükût... Uzun durak...)

DBRAHDM ETHEM - (Elini balıkçının suratı- na uzatır) Şu suratını, dünyaya gelmeden kendin mi ısmarladın?..

(Sükût... Uzun durak...)

DBRAHDM ETHEM - Bedavadan konduklarını elinden aldıkları zaman niçin kendini kayıpta görüyorsun?.. Sermâyen mi vardı ki, elinden gitti diye tepiniyorsun?.. Nasıl oluyor da Allah'a hesap sormaya dilin varıyor? (Durak, tonu değişik) . Ve- ren o, alan o, güldüren o, ağlatan o, burada her verdiğini orada saklayan o; daha ne istiyorsun?.. (Balıkçı hıçkırarak Dbrahim Ethem'in kucağına atılır. Başını göğsüne dayar. Dbrahim Ethem, göz- leri mâverâda, tatlı tatlı, balıkçının saçlarını ok- şar.)

DBRAHDM ETHEM - Çıldıran anne bilse ki, ondaki merhametin sahibi kendisi de değil, Allah; hemen tesellisini, şevkini bulmaz mı?.. Yavrusunu ensesinden kavrayıp kaçıran kedi, civcivini yem yemeye çağıran tavuk, şu, bu, o, rahmet duygusu- nu kimden aldı? Bu rahmet ortadayken hangi kay- ba üzülebilir bir insan?.. (Durak... Eli, sarsılarak ağla- yan balıkçının saçlarında) Herşey O'nun, herşey

O'nda... Batan ufukların dilsiz daveti... Solan renk- lerin baygın rüyası... (Durak) Ağlayan öksüzün gizli isteği... Çırpınan âşığın kavurucu humması... Kayan gözlerin sessiz imdat çığlığı... Her şey O'nun, her şey O'nda... (Durak, değişik ton, tane tane) O ki, Allah'a maliktir, neden yoksundur; o ki Allah' dan yoksundur, neye maliktir? (Durak, balıkçının hıçkırık sesleri) Ağla, evlâdım; ağla! O da Allah'ın sana rahmeti...

BALIKÇI - (Dbrahim Ethem'in kucağından doğrulur) Ben Allah'tan korkmak istemiyorum, O' nu sevmek istiyorum!

DBRAHDM ETHEM - Hem sev, hem kork! Sev- diğin kadar kork, korktuğun kadar sev! Âlemde sevgiden büyük korku mu olur?.. Asıl sevilenden korkulur!

BALIKÇI - Ne yapsam da kendimi kaptırsam O'na!

DBRAHDM ETHEM - Sen mi kaptırırsın, O mu kapar, belli olmaz! Belki de seni kapmak için başına sardı bu felâketi!.. Ateşten ok yüreğine ya- pışınca anlarsın!

BALIKÇI - Yüreğimi açtım. Bekliyorum.

DBRAHDM ETHEM - Bekle! (Uzun durak... Birden sağ tarafta bir at kiş- nemesi, Balıkçı ayağa fırlar. Gözü sağ tarafta...)

BALIKÇI - Atlılar durdu. Vali ve adamları.. Vali atından indi. Bize doğru geliyor.

DBRAHDM ETHEM - Gelsin varsın?..

BALIKÇI -. (Gözleri hep sağ tarafta) Bana işaret!.. Şimdi gelirim. (Balıkçı hızla sağdan çıkar. Dbrahim Ethem, hafifçe sağına döner. Cephesiyle denize, sırtıyle sahnenin sağ tarafına yan vermiş dikişini dikmeğe koyulur.)

(Uzun durak... Su ve kuş sesleri...) (Sağdan Vali gelir. Arkasında balıkçı... Dbra- him Ethem gelenleri görmez. Vali birkaç adım atıp durur.)

VALD - Selâmün aleyküm ey yüce velî..

DBRAHDM ETHEM - (Soluna dönerek) Aley-- kümüsselâm.. Ey koca Vali!..

VALD - Belh'den bir nâme aldım. Belh Sul- tanı, seni, rahat bir araba içinde oraya gönderme- mi istiyor.

DBRAHDM ETHEM - Boşuna zahmet?.. Ben burada, yumuşak kumların şiltesi üzerinde çok ra- hatım...

VALD - Olmaz! Göndermeğe mecburum!

DBRAHDM ETHEM - Zorla mı?..

VALD - Gerekirse zorla... Belh'e dönmelisiniz.. Dlle dervişlikse muradın, orada sürdürmelisin der- vişliğini!..

DBRAHDM ETHEM - Sarayda mı?..

VALD - Senin gibi bir Sultan oğlu, Sultan oğ- lu bir Sultan, lâyık mı ki, böyle dağlarda, kırlarda, deniz kenarlarında, kayalıklarda sefil sefil dolaşsın?..

(Balıkçı hayretten elleriyle başını kavrar.)

VALD - Eski Belh Sultanı Dbrahim Ethem, şimdi kumluklarda söküklerini dikiyor. Görülmüş, duyulmuş iş mi bu?..

DBRAHDM ETHEM - (Başparmağı ile şehadet parmağı arasında iğnesi görünen sağ elini valiye uzatarak) Daha neler var bu dünyada, görülecek duyulacak!..

VALD - Nedir o elindeki?..

DBRAHDM ETHEM - Dikiş iğnesi...

VALD - Bir zamanlar kılıcınla dağları böler- ken şimdi bir iğneye mi kaldı işin?..

(Dbrahim Ethem ayağa kalkar. Gömleğini ye- re barakır. Dğnesi daima parmaklarında...)

DBRAHDM ETHEM - (Dğneyi valiye uzatarak) Bu iğne o kılıçtan daha kuvvetlidir.

VALD - (Dğneyi Dbrahim Ethem'in parmakla- rından koparark) Aklını da bozmuşsun sen!.. Za- ten insan, aklını bozmadan senin yaptıklarını ya- par mı?..

DBRAHIM ETHEM - Dyi bildin! Aklımı boz- dum. (Elini gırtlağına götürür) Boynumu bura- dan kesip başımı çöplüğe attım. Şimdi beni çöplük çöplük dolaştırıp başımı mı aratacaksınız? Dstemi- yorum! Sizin olsun!

VALD - Gelmezsen seni askerlere tutturaca- ğım! Elini, kolunu bağlatacağım! Yemeğini bile ağzına kaşıkla verecekler... Belh'e gideceksin! E- ğer keramet sahibi isen zincirlerini kırar, havada uçar, kaçarsın! Razı mısın?

DBRAHDM ETHEM - Razı değilim!

VALD - Keramete güvenmiyor musun yoksa?

DBRAHiM ETHEM - «Yok»a güvenilir mi? Ben «var da yok olmaya bakıyorum. Hiç «yok»da var olmayı düşünebilir miyim?

VALD - Ya senin için havada uçuyor, suda yü- rüyor diyenlere ne buyurulur?.. Bunlar keramet de- ğil mi?..

DBRAHDM ETHEM - Bunlar oyuncak!.. Ha- vada sinek de uçuyor, suda kurbağa da zıplıyor. Ke- ramet bunlarda değil, âcizlikte... Toprak üstünde sürünemiyecek kadar âcizlikte... (Elini uzatır) Ver bana iğnemi!

VALD - Vermiyeceğim! Yoksa keramet iğnede mi?

DBRAHDM ETHEM - Olabilir! Allah isterse o iğnenin ucuyla bana üzüm taneleri gibi yıldızları taplatır.

VALD - Yaaaa?.. Demek keramet bu iğnede... (Vali hızla yürüyüp siyah fonun önüne gelir. Dğneyi denize fırlatır. Su sesleri...)

(Balıkçı dehşetle atılıp Dbrahim Ethem'in o- muz başına geçer. Dbrahim Ethem, sol yanını deni- ze vermiş, dimdik bir kaya...)

DBRAHDM ETHEM - (Sağ elini denize uzat- mış, en yüksek sesiyle) Balıklar!.. Getirin iğnemi bana!..

(Uzun durak... Vali, kaşları çatık, dehşetler içinde denize bakıyor. Balıkçı bir atılışta Dbrahim Ethem'in önüne geçer, iki büklüm, gözlerini sulara saplar. Dbrahim Ethem, nereye baktığı belirsiz, kaskatı...)

BALIKÇI - (Aynı iki büklüm vaziyette, elini uzatmış, var kuvvetiyle) Bakın, bakın! Bir balık, kafası su yüzünde, ağzında iğne, bize doğru geli- yor!..

(Balıkçı koşar, siyah fonun önünde diz çöker, elini uzatarak iğneyi alır, kalkar döner, delilikten aşırı bir hayret tavriyle iğneyi Dbrahim Ethem'e uzatır. Dbrahim Ethem son derece sakin, vekarlı...)

DBRAHDM ETHEM - (Dğneyi alırken) Ema- nete kıydım. Sırrı açığa vurdum. Demek bu dünya- da nöbetim sona erdi artık...

(Uzun durak... Balıkçı daima şaşkın ve büyü- lenmiş, vali kaskatı, somurtmakta... Dbrahim Et- hem ayni vekar içinde...)

DBRAHDM ETHEM - (Balıkçı ve Valiye) Hoş- ça kalın dostlarım!.. Sen koca Vali; Belh'e selâm gönder, şen olsunlar!.. Sen! de dertli balıkçı, bana iğnemi getiren balığı ağına düşürmekten sakın!.. Ağ atmayı bırak, Allah'ın ağına düş!..

(Çıt yok... Donmuşlar... Dbrahim Ethem yü- rür, yerden gömleğini alır: Dğneyi üzerine geçirir sol kolu üzerine atar, sağa doğru ilerler.)

BALIKÇI - Nereye gidiyorsun, Ya Dbrahim Ethem?..

DBRAHDM ETHEM - (Durur, başını çevirir)

Meğer farkında olmadan kefenimi dikmeğe başla- mışım... Onu tamamlamaya gidiyorum!

BALIKÇI - (Yalvaran ton) Gel, bizim kulü- beye gidelim!

DBRAHDM ETHEM - Ben dünya kulübesine sığamadım; senin kulübene nasıl sığabilirim? En doğrusu, büyük gelir bana senin kulüben...

BALIKÇI - Lütfen!

DBRAHDM ETHEM - Ben sultan doğdum, Ba- na saray gerek... Öyle bir saray ki, genişlikte en geniş de, darlıkta en dar...

BALIKÇI - Saraya mı, saraya mı gidiyorsun..

DBRAHDM ETHEM - Saraya!.. (Gömleğini uzatır) içine yalnız beyaz gömleklilerin alındığı... Kuma uzatılıp kalıbının çıkarıldığı... Boyuna göre yer verildiği... Saray!.. Dçinde kılıçlı böceklerin nö- bet tuttuğu... Havaya, ışığa bile yasak denildiği... Darlağın genişliğe çevrildiği... Saray! (Gömleğini indirir, azametli tavır) Ben, Belh Sultanı Dbrahim Ethem, sarayıma gidiyorum!

BALIKÇI - (Çığlık çığlık) Ayrılma,kal!

DBRAHDM ETHEM - Hiç ayrılmamaya, büs- bütün kalmaya gidiyorum! (Hepsi birden aynı va- ziyette heykelleşmiş...)

(Uzun durak... Derinlerden, müziksiz koro hâ- linde bir ilâhî...)

Toprakta kimler yatar? Dğnesin suya atan,

Balıklara getirten, Dbrahim Ethem yatar!

-SON-